І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3760
— Тел. з Ню Йорку: —
BArely 7-4125
УНСоюз: BArely 7-5337

РІК LXXI. Ч. 17. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го СІЧНЯ (JANUARY) 1964 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 17. VOL. LXXI.

СТЕЙТИ РАТИФІКУВАЛИ 24-ИЙ ДОДАТОК ДО КОНСТИТУЦІЇ

П'єр, Південна Дакота — Легіслятура цього стейту у змаганнях із Легіслятурою стейту Джорджія, 23-го січня всіма 34-ма голосами ратифікувала 24-ту поправку до конституції, згідно з якою забороняється так званий виборчий податок в тих стейтах, де він ще існує. Такий податок стягали в стейтах після того, як проголошено ЗДА самостійною республікою. — Пізніше його скасували майже у всіх стейтах, але виборчий податок обов'язує і досі в п'ятьох південних стейтах: Вірджінії, Алабамі, Аркенво, Міссіссіпі і Тексасі. Після ратифікації 24-ої поправки до конституції трьома четвертими всіх стейтів, Адміністрація Головної Служби ствердить формально, що поправка ч. 24 була ратифікована і обов'язує всі стейти. Цьогорічні президентські і конґресові вибори вперше в історії ЗДА відбудуться без стягання виборчих податків, де ще їх побирали. 24-та поправка до конституції звучить так: „Секція перша. Право громадян ЗДА голосувати у правиборах або виборах президентських і віце-президентських, на сенатора чи конґресмена не може бути заборонене або обмежене ані урядом ЗДА ані стейту на основі тієї причини, що хтось не вплатив виборчого податку". Секція друга говорить про те, що Конґрес має право здійснити цю частину конституції за допомогою відповідного закону. Президент Джансон хвалив те, що вже вкінці зникає той давній залишок виборчого податку, і що вже тепер вповні „тріюмфує свобода над обмеженнями". Президент сказав, що оцей гін до свободи лежить глибоко в головній струмині нашої історії. Легіслятури тих п'ятьох стейтів, в яких обов'язував т. зв. виборчий податок, мусять поробити відповідні правні заходи, щоб могли голосувати виборці без жадних обмежень в конґресових і президентських виборах, і щоб давні обмеження могли обов'язувати при стейтових і міських виборах. Легіслятура Півд. Дакоти поспішилася, щоб стати історичною, та щоб в історії згадували той стейт як такий, який причинився до ратифікації 24-ої поправки до конституці. Джорджія не вспіла вже вскочити на історичну сцену, бо ратифікацію перевів тільки стейтовий сенат. Іллиной був першим стейтом, що ратифікував цю поправку, ще 14-го листада 1962-го р. 24-гу поправку вислано стейтам до ратифікації 24-го вересня 1962-го року.

ПОЧЕСНИЙ ДОКТОРАТ ДЛЯ КОРОЛЕВИ ФРЕДЕРИКИ

На Колумбійському університеті в Ню Йорку відбулася церемонія надання почесного докторату прав, грецькій королевій Фредеріці. Після цієї церемонії відбулося прийняття для відзначення 75-річчя Коледжу Барнарда, в якому взяла участь королева Фредеріка (посередині) разом із своєю донькою принцесою Іреною, державний секретар Дін Раск ти ін.

Араби заперечують, наче б ЗДА були невтральні в справах Середнього Сходу

Каїро. — Ахмед Шухайрі, представник палестинських втікачів в Арабській Лізі, раніше представник Сирії в Об'єднаних Націях, виступив на сторінках єгипетського щоденника „Аль Ахрам" з гострою критикою минулотижневої заяви Алексіса Джансона з Державного Департаменту в справі Середнього Сходу. Джансон дивився стурбовано на середньо-азійські відносини та заявив, що хоч ЗДА зберігають в арабсько-ізраїльському спорі невтральність, проте не будуть придивлятися байдуже, якщо будь-котра сторона допуститься воєнної аґресії проти другої сторони. Шухайрі твердить, що ЗДА не є невтральні і їх араби не вважають за невтральних, бо тільки завдяки підтримці збоку Америки Об'єднані Нації допустили до створення Ізраїлю. Однак, хоч всі араби опозиційні у відношенні до Ізраїлю, проте існують між ними поважні різниці у підході до найбільш пекучої проблеми в ізраїльсько-арабському спорі: проблеми втікачів. Коли, наприклад, Ахмед Шухайрі, сам колишній втікач, вважає всіх втікачів з тих земель, які ввійшли в склад Ізраїлю, за одну „цілість" не тільки в етнічному, але й політичному розумінні, то ось йорданський король Гуссейн вважає більшість тих втікачів за льояльних громадян Йорданії і є проти повороту їх до їх колишніх осель. Зате всі арабські лідери на недавній конференції в Каїро вирішили активно протидіяти ізраїльському плянові щодо користання з вод Йордану і на цю ціль склали 17.000.000 дол. та окремо 42 мільйони дол. на створення спільного генерального штабу. Створення цих фондів є доказом, що рішення в Каїро не є паперові та що Ізраїль мусить рахуватися з поважними для себе труднощами з боку з'єднаного фронту 13 арабських країн.

СОВЄТИ ПРИЗНАЮТЬ ЗНИЖКУ ПРОДУКЦІЇ В МИНУЛОМУ РОЦІ

Москва. — Совєти признали, що в минулому році значно сповільнився щорічний ріст їхньої продукції, особливо в легкому ужитковому промислі. В економічному звіті за 1963 рік стверджується, що ріст всієї совєтської економіки становив у тому році 5 відс., дармащо від 1960 року той ріст дійшов до 8 відсотків. Водночас совєтський офіційний звіт признав, що внаслідку неврожаю і взагалі недостачі харчів — в колгоспах і радгоспах стан худоби і свиней зменшився наполовину в порівнянні до 1962 року. Твердження Совєтів, що їх економічний ріст в 1963 р. все ж становив 5 відс. є також дуже сумнівне й очевидячки сфабриковане для пропаґандивного вжитку, бо проголошені тому два тижні дані, зібрані Центральною Розвідчою Аґенцією і проаналізовані групою найповажніших фахівців - економістів та знавців підсовєтської економіки, говорили про ріст економіки в СССР в двох останніх роках по 2.5 відсотка. Совєтський офіційний звіт наводить дві причини знижки економіки в СССР: погані жнива і невиконання продукційного пляну в легкому промислі. Коли — за совєтським звітом — важкий промисл підвищив свою продукцію в минулому році на 10 відсотків, то легкий тільки на 5 відс., дармащо був передбачений совєтським пляном на 6.3 відс. Хоч ці цифри сумнівні ,проте правдивим — мабуть — залишається ствердження самими большевиками, що господарські „ножиці" між важким і легким промислом в СССР ще більше розширилися — зі шкодою для широких мас підсовєтського населення. З уваги на масовий заріз худоби і свиней минулорічний м'ясний ринок в СССР був буцім-то забезпечений, зате бракувало молока, масла і яєць. Цікаво, що в тому офіційному звіті наводиться таку подробицю, як існування в державних складах великої скількости нерозпроданих текстильних товарів, готових одягів і черевиків: цей факт свідчить не про те, що запотребування на ці товари вповні покриті, а про те, що підсовєтські громадяни не хочуть купувати текстильних матеріялів, одягів і черевиків дуже поганої якости та примітивно пошитих і застарілих щодо моди. Зате особливо бракувало вовняних одягів, зокрема светерів, панчіх, скарпеток, холодильників і пральних машин. І скількісно і тим паче якісно совєтська продукція в минулому році не витримувала ніякого порівняння з американською, чи продукцією будькотрої західньо-европейської країни.

Сукарно знову відгрожується Маляйзії

Джакарта. — Зараз на другий день, як індонезійський президент Сукарно у нарадах з висланником президента Джансона, генеральним прокуратором ЗДА Робертом Кеннеді погодився на припинення воєнно-партизанських дій проти південно-східньої азійської держави Маляйзії і на нові безпосередні переговори про мирну полагоду цього спору, Сукарно знову вигукував на великому вічі в столиці Індонезії, що він „знищить" Маляйзію, якщо вона не перестане бути „параваном для імперіялістів". Сукарно твердить, що Маляйзія, яка нараховує 10 мільйонів населення, є загрозою для Індонезії із 100-мільйоновим населенням, бо насправді вона стоїть на службі британського „імперіялізму", який хоче Індонезію „окружити" з усіх сторін. Роберт Кеннеді відлетів з Індонезії спершу до Сіяму, де зупинився в Банґкоку для розмов з тамошнім урядом, та потім до Лондону. Він висловився оптимістично про шанси мирного полагодження конфлікту між Індонезією і Філіппінами з одного боку та Маляйзією з другого. У Банґкоку має відбутись конференція міністрів закордонних справ тих трьох країн, а після того зустріч їхніх голів. Роберт Кеннеді ще не встиг коментувати останній вибух войовничого темпераменту Сукарна. Деякі вашингтонські кола стараються виправдувати Сукарна, що — мовляв — він „мусить" виявляти назверх войовничу демагогію, бо натискає на нього двомільйонова індонезійська комуністична партія. Маляйзія є поважним антикомуністичним бар'єром у південно-східній Азії. Однак ніхто інший не допоміг до зросту комуністичної партії в Індонезії, як сам Сукарно, зробивши її одним із стовпів, на якому спирається його режим.

Сенатори дебатують над справою наслідування на становищі президента

Вашинґтон. — В Сенатській Правничій Підкомісії ведеться дискусія над такою делікатною і одночасно сумною справою як наслідування на пості президента і віце-президента, коли б ті найвищі становища внаслідок смерти або недуги були опорожнені. В цій проблемі заходять різні можливі випадки, які треба б вирішити, ухвалюючи новий закон про наслідування, що було б однозначне з новою поправкою до конституції. Чи американський нарід погоджується на те, щоб президентом ставав республіканець — спікер Палати Репрезентантів, хоч на президента країни вибраний був демократ? Чи справедливо було б, щоб спікер Палати займав пост президента на кілька тижнів або й місяців, і після того тратив той такий важний пост в Палаті Репрезентантів, який він осягнув був 40-річною працею в цій частині Конґресу? В дискусії промовляло кілька сенаторів. Три з них погодилися в тому, що країна ніколи не повинна бути без віце-президента, як це є тепер, коли віце-президент зайняв пост президента по вбивстві президента Кеннеді. Треба ухвалити таку поправку до Конституції, яка передбачала б вибір віце-президента у такому випадку, який заіснував тепер. Є різні проєкти, як вибрати нового віце-президента, але покищо в цій справі ведеться тільки дискусія. Підкомісія не прийняла жадного рішення в цій справі.

Де Ґоль відвідає Мехіко, Бразилію і може й інші латино-американські країни

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль поїде в березні цього року з офіційними відвідинами до Мехіко, а в другій половині року до Бразилії та може й інших латино-американських країн. Західні обсерватори в Парижі твердять, що де Ґоль рішив паралельно пожвавити французьку дипломатичну діяльність на терені Південної Америки і Південної Азії. Міністер інформації Ален Пейрефіт заявив, що міністер військових справ Пієр Мессмер, вернувшись з подорожі на Далекий Схід, склав звідомлення, що хто хоче вести активну політику в Південній Азії, той не може легковажити Комуністичного Китаю. Також міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль пов'язав становище де Ґоля в справах В'єтнаму і Ляосу — що ті країни повинні бути неподільні і невтральні — з визнанням Комуністичного Китаю. Тим часом з різних сторін відзиваються щораз більше голосів гострої критики на адресу того французького рішення щодо визнання китайських комуністів. В західньо-німецькому парляменті гостру заяву склав лідер соціялістів Фріц Ерлер. У Бельгії і на Філіппінах різко критикують де Ґоля.

Сенатська Комісія схвалила проєкт зменшити податки на $11.5 більйона

Вашинґтон. — Сенатська Фінансова Комісія 23-го січня більшістю 12 до 5 голосів ухвалила податковий законопроєкт, згідно з яким прибуткові податки мали б бути зменшені на $500,000,000 більше, як уряд запропонував, це значить на $11,500,000,000. Більш як половина з цієї суми відноситься до цього року, а в 1965-му році податки мали б бути зменшені на решту запроєктованої суми. Палата вже ухвалила подібний законопроєкт ще 25-го вересня 1963. Згідно з новим проєктом прибуткові податки мали б бути зменшені при найнижчих прибутках із 20 відсотків до 14 відс., а при найбільших прибутках із 91 відс. до 70 відс. Типова родина з двома дітьми з прибутками $5,000 річно матиме менший податок на $77; із прибутком $7.500 — на $144. Сенат має почати дебати над пересланим йому Фінансовою Комісією проєктом 3-го лютого. Демократичні провідники в Сенаті вірять ,що до 12-го лютого, це значить до Дня Лінкольна, податковий законопроєкт буде ухвалений. Комісія скасувала своє рішення з понеділка 20-го січня і схвалила, щоб 10-відсотковий податок від театральних вистав, і в новому проєкті обов'язував і надалі всі податки від продажу, які Комісія плянувала була — зменшити або скасувати. Сталося це на особисту інтервенцію президента Джансона ,який телефонічно розмовляв із головою Комісії сен. Гаррі Ф. Бирдом та з іншими її членами. Сенатор демократ із Ню Мехіко Клінтон Андерсон поставив внесок на те, щоб не касувати жадних податків від продажу, бо це зменшило б прибутки федеральної скарбниці ще на пів більйона долярів. Та можна передбачати, що в повному Сенаті будуть проби скасувати деякі податки від продажу.

Ґолдвотер проти урядового законопроєкту про громадянські права

Манчестер ,Ню Гемпшир. — Сенатор Беррі Ґолдвотер, ведучи правиборчу кампанію в стейті Ню Гемпшир, де правибори відбудуться 10-го березня, заявив, що „придушувати консерватизм треба назвати фашизмом зліва". В дискусії з 19-річною студенткою-негритянкою Ґолдвотер заявив, що він завжди був толерантним до всіх, але гадає, що урядовий законопроєкт про охорону громадянських прав „йде задалеко". Ґолдвотер признався, що він не має нічого спільного з республіканською виборчою плятформою з 1960-го року, але немає потреби цю плятформу обороняти, бож республіканці на її основі програли були президентські вибори чотири роки тому. Сен. Ґолдвотер відповів негритянській студентці: „Гадаю, що в справі громадянських прав ми не сміємо йти так далеко ,як це проєктує урядовий законопроєкт, який наказує, що я вам маю подобатися, а ви мені". Справа громадянських прав буде розв'язана ступнево, казав Ґолдвотер, і вона не буде розв'язана „за нашого життя". Студентка - негритянка Джовн Гаррінґтон заявила сенаторові, що не є вдоволена з його відповіді і при виборах не дасть свого голосу за нього.

Лял Багадур Шастрі — можливий наступник індійського прем'єра Неру

Ню Делі. — На нового міністра без теки назначено в індійському уряді 59-річного члена Конґресової партії Лала Багадура Шастрі, який вже був міністром внутрішніх справ і разом з 5-ма іншими міністрами виступив був з уряду в серпні минулого року під час боротьби між лівим і правим крилом партії. Шастрі здобув собі опінію, як лідер прозахідного крила керівної політичної партії в Індії та найбільший противник колишнього міністра військових справ, протеґованого прем'єром Неру, Крішни Менона. Крішна Менон і його звеличники пропонували тепер, щоб до уряду прийняти доньку Неру, Індіру Ґанді, яка мала б стати внедовзі прем'єром; Індіра Ґанді є також „ліва". Але мабуть сама вона і її хворий 74-літній батько-прем'єр зрозуміли, що її призначення викликали б голоси гострої критики. Рішення покликати до уряду назад Багадура Шастрі прийшло після довгої наради хворого Неру з президентом Конґресової партії Кумарашвамі Надаром. Неру завжди ще частинно спаралізований і ледви, чи довго зберігатиме становище прем'єра. Найбільші шанси стати його наступником має саме Лял Багадур Шастрі, мало відомий за кордоном, але надзвичайно популярний в Індії.

Совєти проти проєкту атомової морської фльоти на службі НАТО

Женева. — Сємьон Царапкін, головний совєтський ділеґат на Женевській конференції роззброєння, ще поки забрав слово на формальному засіданні тієї конференції, заявив журналістам, що має „зникнути" американський проєкт будови надводної морської фльоти озброєної атомовими ракетами „Поляріс" та обслугованої різнонаціональною залогою. Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія, Греція і Туреччина погодилися приступити до здійснення того проєкту, а Британія бере участь в інформаційних розмовах і висловила своє зацікавлення експериментом, що його ЗДА хочуть перевести з одним нищильником — з різнонаціональною залогою та атомовими ракетами. Гостре становище проти того проєкту зайняли на Женевській конференції — за вказівками з Москви — представники Польщі Маріян Нашковський і Чехословаччини Лядислав Сімович. Совєти і їх сателіти бояться, що участь Західньої Німеччини у тій фльоті фактично виявить німцям атомові тайни і дасть їм в руку атомову зброю, посередньо і безпосередньо, узалежнивши також від німців використання тієї фльоти у випадку війни. Американські чинники поінформували західних альянтів, що проєкт атомової морської фльоти не стане предметом торгів з Совєтами на Женевській конференції, бо він є частиною загальної американської оборонної політики.

Ніксон погоджується прийняти номінацію на Республіканській Конвенції

Ню Йорк. — Колишній віце-президент Ричард М. Ніксон заявив в телевізійному інтерв'ю, що він погодився б прийняти номінацію на президентського кандидата, коли на Номінаційній Республіканській Конвенції жаден із зголошених кандидатів не мавби більшости, і коли б тоді Конвенція запропонувала йому кандидатуру. Ніксон сказав, що він погодився б кандидувати і на пост віце-президента, коли б йому це запропонували, бо він уважає, що це є „друге найвище становище в цій країні", і тому жадний відповідальний публічний урядовець, за якого він себе уважає, не сміє його відкидати. Ніксон додав, що він не вірить в те, щоб на Конвенції дійшли до сліпого кута, бо хтось із тих, що старається про номінацію таки здобуде потрібну більшість голосів. Ніксон назвав між кандидатами сенатора Ґолдвотера, що тепер тішиться найбільшою популярністю, на другому місці згадав пенсильвенійського губернатора В. В. Скрентона, а пізніше сказав, що правибори виявлять силу Рокефеллера, Ґолдвотера та Ладжа.

Річниця Української Державности в Бостоні

Бостон, Масс., (О. Щ.). — В 46-ту річницю проголошення Української Держави, дня 22-го січня 1964 р., перед ратушем Бостону повівав український національний прапор. В окремій церемонії взяла участь численна українська громада. Заходом місцевого Відділу УККА, губернатор Ендікот Пібоди і мейор Бостону Джан Ф. Колінс, проголосили 22-го січня „Днем Української Незалежности". Екзекутива Відділу УККА вислала також відповідні листи до сенаторів і конґресменів нашого стейту із закликом: (1) поновити заходи в Комітеті Правил Палати Репрезентантів до створення Комітету Поневолених Націй (резолюція Флада), і (2) підтримати видання Шевченківського поштового значка. Видано і розіслано до преси бюлетень про 46-ту річницю проголошення IV-го Універсалу. Академія відбудеться в неділю, 26-го січня ц.р., о год. 4:00 по полудні в парафіяльній залі св. Андрія при 24 Орґард Гіл Роуд, Джемейка Плейн.

Д-р Теллер про наукові таємниці ЗДА

Вашинґтон. — Відомий фізик д-р Едвард Теллер, зізнаючи в окремій Палатній Комісії про державні таємниці, заявив, що дуже часто в нас уважається за „державну таємницю" такі відомості, які вже давно є відомі закордонним науковцям. Комісія веде слідство в справі видатків уряду на нові досліди в сумі $15-ох більйонів річно. На думку д-ра Теллера приватний промисл зовсім не терпить на тому, що нібито Департамент Оборони зберігає в себе всі наукові таємниці. Але науковець Теллер твердить, що треба таки не виявляти деяких державних таємниць, коли немає певности, що це не пошкодить інтересам цієї країни.. Д-р Теллер поділив всі наукові досліди на три частини: 1. Чисто наукові проблеми, які не мають практичної вартости. 2. Він до другої групи зараховує такі досліди, які вже дають нам образ того, як можна б застосувати науку практично, а третя група — це ті досліди, які дають ясний образ того, як можна застосувати теорію в практиці. Д-р Теллер казав, що американці видають більйони долярів на теоретичні досліди, але деколи шкодують видати кілька мільйонів, щоб здійснити на практиці теоретичні успіхи.

Славний лікар д-р Б. Спок в обороні урядового проєкту про медичну опіку

Вашинґтон. — Славний лікар - акушер д-р Бенджемін Спок, зізнаючи в Палатній Комісії Способів і Засобів, домагався, щоб Конґрес ухвалив урядовий проєкт медичної опіки над старшими особами в рямках соціяльного забезпечення, бо це буде великою полегшою для молодих людей, які опікуються своїми малими дітьми, але які тепер часто видають всі свої ощадності на лікування своїх хворих батьків або дідусів, і не можуть належно виховувати своїх дітей. Молоді подружжя, казав д-р Спок, лікуючи батьків, не мають грошей на лікування зубів своїм дітям, не можуть навчати їх музики, купувати їм потрібної одежі і т. п. Д-р Спок відповів іншим лікарям, які урядовий проєкт називають „соціяльною медициною", що це не правда, бо навіть найбільша фантазія не зможе називати цю опіку „соціяльною медициною". Коли Конґрес схвалить цю програму, то з неї скористали б і самі лікарі, які тепер проти неї виступають. В обороні урядового проєкту виступав і нюйоркський посадник Роберт Ф. Ваґнер.

В АМЕРИЦІ

● **Гаролд Е. Стассен** із Філядельфії, який недавно повідомив, що старатиметься про здобуття номінації на кандидата на президента в цьому році, заявив на пресовій конференції, що уряд президента зле зробив, коли довший час не найменував був нікого на амбасадора в Панамі, і що не підкреслив потреби перевести „переоцінку договору про вживання Панамського Каналу".

● **Департамент Торгівлі** оцінює ,що рекордово високе число закордонних туристів в 1963-му році залишило в цій країні більше як дол. 275 мільйонів. В тому числі немає дол. 100 мільйонів, які ці туристи заплатили за переїзд американськими літаками. В минулому році ЗДА відвідали 734.993 туристи ,на 21.7 відсотка більше, як у 1962-му році.

● **Померла княжна Джовані ді Кастаньоля**, відома як поетка під псевдонімом Аліс Фей, і залишила для Американського Поетичного Товариства маєток, що вартує один мільйон долярів. Це, здається, найбільший дарунок поетам у світовій історії. Аліс Фей видала дві збірки поезій „Наша Америка" (1927) і „Шукання душі" (1936). Вона померла 24-го вересня 1963 р. в Ню Йорку.

У СВІТІ

● **На Цейлоні** вийшов наказ знищити 1.000 примірників останнього числа американського журналу „Тайм" за статтю „Одинокий мужчина в уряді". В отій статті описаний своєрідний „матріярхат", який настав в цейлонській державній адміністрації, відколи прем'єром стала пані Сірімаво Бандаранайке, яку обрано з сантименту до її чоловіка, що його вбив один релігійний фанатик. Ця жінка-прем'єр дібрала собі за міністрів жінок. Цейлонські власті визнали ту статтю в „Таймі" за образливу й невірну.

● **Західньо - німецький канцлер** Людвіґ Ергард наказав перевести слідство в справі закидів східньо - німецької преси, що міністер для справ втікачів д-р Ганс Крюґер був в окупованій німцями під час війни Польщі суддею і проголошував жорстокі присуди. Крюґер зрікся свого становища в західньо-німецькому уряді.

● **Царгородський патріярх Атенагорас I** відвідає цього року З'єдинені Держави. В поворотній дорозі він зупиниться в Лондоні для наради з кентерберським архиепископом д-ром Артуром Рамзеєм.

● **У Лондоні** й околиці була в минулу середу 22 січня така густа мряка ,що було коло 400 автомобільних випадків. Число трьох вбитих і 70-х поранених вважають ще за дуже низьке. У Британії є тільки три так звані суперґайвеї з однонапрямною їздою без світел. На тих суперґайвеях нема обмеженої швидкости і нема знакування закрутів та інших сиґналів.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сиді і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Новий крок де Ґоля

Президент де Ґоль увійде до французької і світової історії не тільки як безстрашний борець за визволення Франції з-під німецької окупації і як творець 5-ої Республіки, в якій прикорочено руїнницьке партійництво, не тільки як ліквідатор французького колоніялізму, але й як джерело турбот зорганізованого західнього оборонного фронту. Своїми непередбаченими, раптовими рішеннями він раз-у-раз заскакує своїх найближчих союзників і — на превеликий жаль — викликає радість у центрах комуністичного руху, який тим сильніший, Спільноти і потряс єдністю Заходу. Так було, коли де Ґоль заклав своє „вето" проти прийняття Британії до Европейської Економічної Спільноти потряс єдністю Заходу. Так було коли він спротивився концепції політичної інтеґрації країн Західньої Европи і загальмував процес політичного об'єднання західньоевропейських країн. Так було з раптовим відкликанням із Північно - Атлантійського Союзу (НАТО) французької Середземноморської фльоти. Усі ці й такі інші рішення приймав де Ґоль в ім'я повної суверенности політики Франції та її змагання до відбудови французької потуги.

Ця амбіція Франції — похвальна і згідна з її історичною традицією. Поруч із найсвітлішими моментами у своєму минулому — поруч із часами Карла Великого, Людвика XIV і Наполеона I — Франція переживала й моменти глибокого занепаду, яким був хаос, що з нього рятувала країну своєю мученицькою смертю Жанна д'Арк, — Ватерльо Наполеона чи два вмарші німецьких військ до Парижу. Зазнала Франція також несправедливого упокорення від американського й британського союзників у другій світовій війні, коли голову французького екзильного уряду, генерала де Ґоля не запрошено на Ялтинську конференцію, де рішали про долю світу. Державний розум та передбачливість Шарля де Ґоля продиктували йому забути про історичну ворожнечу з Німеччиною і підписати з нею договір союзу і приязни. Зате він, надзвичайно вразливий на пункті національно - державницького престижу Франції, не виявляє зрозуміння для престижу у своїх союзників, підриваючи раз-у-раз їх престиж такими власними рішеннями, які йдуть наперекір їхній політиці.

Таким останнім ходом де Ґоля є його рішення визнати комунокитайський режим, не провівши перед тим у цій справі нарад ані сам-на-сам з лідерами союзних країн, ані в НАТО чи ОН. Очевидно, що у Вашингтоні й Бонні, у Токіо і в Тайпеі таке рішення мусіло спричинити збентеження. Трудно повірити, що де Ґоль керувався тут тільки бажанням підкреслити свою незалежність від Вашинґтону, — трудно теж думати, що він зробив це з уваги на здогадні торговельні користі. Найпереконливішим є пояснення, що де Ґоль дістав від Пейпінґу обітницю — підтримати його заходи щодо об'єднання поділених на вільну й комуністичну частини Кореї і В'єтнаму на базі „невтральности", щоб таким чином наначе поділитися з китайськими комуністами своїми впливами на Півдні Азії.

Без уваги на те, які були спонуки де Ґоля в цій справі, правду має такий поважний муж, як кол. генер. секретар НАТО, бельгійський міністер закордонних справ Поль Генрі Спаак, який заявив, що китайські комуністи завдячуватимуть де Ґолеві свій велетенський політичний і дипломатичний успіх „з нещасливими наслідками для Азії".

Совєтський нафтовий наступ

Не зважаючи на невдачі і провали в різних ділянках совєтської економіки, зокрема в сільському господарстві і в деяких галузях промисловости, передусім хемічної, большевикам вдалося досягти чималих успіхів в електрифікації країни і в добуванні різних сировців, особливо нафтової ропи. Так, якщо загальний видобуток нафти в СССР у 1945-му році становив 19.4 мільйона тонн, то в 1960-му році досягнув він уже — 148 мільйонів тонн, а в 1961 -му році — 166 мільйонів тонн. Обраховують, що під кінець 1963-го року ця кількість збільшилася до 205 мільйонів тонн. Згідно з совєтським плянуванням, видобуток нафти в СССР має збільшитися в 1970-му році до 390 мільйонів тонн, а в 1980-му році — до яких 710 мільйонів тонн. Для порівняння треба ствердити, що у ЗДА в 1960-му році видобуто 348 мільйонів тонн нафти, — на 5 мільйонів тонн менше, як в 1955-му році, і що немає багато даних на те, щоб ЗДА могли дотримати кроку Совєтам у плянованому збільшенні видобутку нафти.

Було б ще півбіди, якби Совєти використовували видобувану ними нафту виключно для свого внутрішнього вжитку чи для постачання її своїм сателітам. Проте, водночас із зростом в СССР видобутку нафти зростає кількісно демпінґовий експорт її до різних країн Европи. В 1957-му році цей експорт становив в загальному 13 680 000 тонн, а в 1961-му збільшився до 41 218 000; обраховують, що в 1963-му році досяг він уже — 72 000 000 і в 1965-му має досягнути 85 000-000.

Совєтський нафтовий наступ, спрямований головним чином проти двох великих експортерів нафти — ЗДА і Великої Британії, відбувається не тільки з допомогою широкорозбудованої сітки нафтопроводів, рафінерій і непомірно збільшеної фльоти нафтоналивних кораблів, він зумовлений у великій мірі також опортуністичною торговельною політикою деяких західніх держав, фінансові кола яких ламають усякі заборони й обмеження для експорту совєтської нафти. Величезну кількість рур — яких 669-000 тонн — для совєтських нафтопроводів випродукувала і доставила Совєтам Західня Німеччина. Коли ж на вимогу ЗДА Бонн припинив доставу до СССР цих стратегічних матеріялів, то їх продукцію і доставу перейняла Велика Британія. Ще треба згадати, що головним посередником у совєтських доставах нафти для Заходу є Італія, уряд якої, не зважаючи на своє членство в НАТО, дозволив одному з італійських концернів постачати совєтську нафту на західні ринки і навіть будувати для тієї мети нафтопроводи та рафінерії на територіях західніх держав. В індустрійних колах ЗДА почали вживати заходів, щоб здобути леценсію на будову велетенської рафінерії біля Москви, що мала б переробляти річно 12 000 000 тонн нафти для совєтської воєнної і хемічної індустрії і для совєтських збройних сил.

Нафтовий наступ Москви і ламання західніми промисловцями солідарности в спротиві цьому наступові створює дуже загрозливу для світової безпеки ситуацію. Опанувавши своєю дешевою нафтою західні ринки, Совєти матимуть можливість — в разі потреби — припинити раптово всі її доставки і таким чином спаралізувати оборонні заходи західніх держав проти збройного наступу Москви. А це може стати причиною не тільки серйозних труднощів, але й навіть програної Заходу в його змагу з СССР.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ РЕКОРДОВИЙ ДОБРОБУТ В ЦЬОМУ РОЦІ

На початку цього року появилися в пресі передбачення різних економістів та фінансистів. Цікаво, що майже всі автори цих прогнозів-передбачень заповідають дальший рекордовий ріст економіки ЗДА, хоч економічна звишка триває від початку 1961-го року, отже повні 35 місяців. Це — нечувана річ для тих людей, які вірять у так звані економічні цикли: два роки добробуту, після чого має наступати економічна знижка, або навпаки.

Отже, передбачаючи дальші місяці добробуту, економісти тим самим чекають заперечення теорії про так звані „товсті і худі роки", бо худих місяців зовсім може не бути в цьому році.

Економісти підкреслюють, що в останніх трьох роках загальна продукція в ЗДА зросла на 20%, це значить на $100 000 000 000, промислова продукція — на 22%, а особисті прибутки — на 16%, значить на —$65 000 000 000.

Однак, в економіці ЗДА існують численні проблеми, які змушують думати про те, що ріст її в 1964-му році може сповільнитись. Серед тих проблем економісти згадують передусім автоматизацію праці, інфляцію, справу платень та цін, які, зростаючи, можуть спричиняти клопоти окремим галузям промисловости. Сюди зараховують також поважний відсоток безробітних, який кидатиме похмуру тінь на ясний економічний образ навіть тоді, коли економіка зросте в цьому році аж на 6% у порівнянні з минулим.

Дехто з економістів побоюються, щоб заробітні платні та ціни на товари не зростали в цьому році швидшим темпом, як це було в 1963-му році. Також непередбачені міжнародні події можуть мати некорисний вплив на стан народного господарства ЗДА.

Оптимістично настроєні економісти вірять, що Конґрес таки ухвалить на початку цього року законопроєкт про зменшення податків на — $11-000 000 000, і це скріпить економіку та приспішить темп її росту.

Вартість крайової продукції в цьому році має дійти до нового рекордового числа — $620 000 000 000, отже на 6% більше в порівнянні з минулим роком. На початку цього року вартість крайової продукції становила коло $596-000 000 000. Економісти підкреслюють, що вбивство президента Кеннеді не захитало довір'я промисловців і бизнесменів до демократичного уряду президента Джансона.

Стабільність економіки ЗДА підтримує ще й та обставина, що саме тепер починається пора одружування тих молодих людей, які народилися під час другої світової війни, в 1941-1945 роках. В 1960-му році число людей у віці від 20 до 24 років становило 11 000 000, але вже в 1965-му році воно становитиме 13 500 000, — майже на 22% більше, а в 1970-му становитиме — 17-100 000.

Молоді подружжя — це ті люди, які ще вище піднесуть економіку: вони потребують нових мешкань, авт, меблів, телевізійних і радіових апаратів. Молоді подружжя — це скріплення народного господарства новими більйонами долярів.

Продуценти авт, розраховуючи на ці молоді подружжя, сподіваються, що 1964-ий рік буде вже третім роком, протягом якого вони продадуть понад 7 000 000 нових авт.

Високий продаж авт — завжди є показником доброї коньюнктури для всіх інших галузей промисловости. Тож і сталевий промисл сподівається, що цей рік буде кращим від попереднього, коли вперше від 1957-го року випродукувано 109 000 000 тонн сталі — на 11% більше, як у 1962-му році.

Так само і для залізниць 1963-ий рік був найкращим від 1957-го року, бо хоч загальний їхній прибуток збільшився тільки на 2%, перевіз вантажів дав на 14% більше прибутку в порівнянні із 1962 роком.

Прибутки летунських ліній у 1963 році збільшилися на 8%, продукція електричної енергії зросла на 7%, перевищивши вперше трильйон кіловат-годин; нафтова, хемічна і алюмінійова галузі промислу встановили нові рекорди у своїй продукції і в прибутках.

Сільськогосподарська продукція в 1963-му році зросла на 112% у порівнянні з пересічною продукцією з 1957-59 років. Минулорічна продукція була на 2% більша від продукції 1962-го року, але економісти турбуються тим, що фармерські прибутки не підвищились.

Минулорічний експорт збільшився на 5% і становив суму $22 000 000 000, а імпорт — на 5% і становив суму — $17-000 000 000.

Чорними плямами на економіці ЗДА є тільки платничий недобір із закордонними державами, який у 1963 році представлений був сумою — $3 000 000 000, і високий відсоток безробітних — коло 5.5 % всіх робітних сил.

З усього цього виходить, що немає поважних перешкод, щоб економіка ЗДА і в 1964-му році зростала так, як і в попередньому. Але уряд мусить мати на увазі передусім небезпеку інфляції, яка може неґативно позначитися на збільшенні прибутків, обрахованих в долярах. Доляр не повинен втрачати своєї вартости.

Сенатська Комісія про розбудову совєтської рибальської фльоти

Вашинґтон. — Сенатська Торговельна Комісія дістала звіт про те, що СССР в останніх роках швидким темпом розбудовує свою рибальську фльоту, видаючи річно на цю ціль по $320 000 000, і в 1965-му році совєтська рибальська фльота має осягнути число — 750 модерних травлерів. Крім того СССР має ще велике число кораблів - холодильників та транспортових рибальських кораблів, які закупив в Японії, Данії, Східній Німеччині і Швеції. В 1965-му році СССР хоче перегнати щодо рибальства Японію, яка тепер стоїть на першому місці.

НАСТРОЇ В СССР

Совєтологія — сьогодні наймодерніша і найбільше поширена на Заході наука. Ніби додаючи причинки до неї, писав „Економіст" у дотепній статті з нагоди Нового Року під гаслом „Росія":

„... Росія дала світові водку і інші речі, які запирають нам віддих, як „спутнік", „лунік", ну і сам старий Нік ...

Телефонувати в Росії важко, навіть експерти не можуть розлучити переплутані партійні лінії. Нема там відповідної телефонічної книги, і навіть сам пан Хрущов може бути певний, що дзвонить на властивий номер тільки тоді, коли вживає безпосередньої лінії з Вашингтоном. А до Пейпінґу не може добитися вже цілими роками.

Так то через це і через звичку росіян вірити у всі поголоски, якщо вони не були надруковані в „Правді", конфузія така велика, що ніхто в Росії не певний, що там на ділі діється. Єдині люди, які знають — це декілька завзятих совєтологів, що працюють в американських університетах. Очевидно, якщо росіянам вдасться зловити такого, вони допитують його дуже докладно, щоб довідатися, що він знає".

Стаття Алексєя Ростова: „З розмов із земляками" в паризькому „Возрождєнії" за листопад 1963 року, без сумніву, є таким черговим додатком до совєтології. А Ростов пише, що вістки, подані ним, зібрані в розмовах з приятелями та земляками, які побували в різному характері на Заході, як також відвідувачами СССР. З цієї статті наведено тут уривки, цікаві для українського читача.

Настрої старшого покоління партійців

„Серед партійців старшого покоління, які приїздять на Захід, вражає якась туга за Сталіним і повна погорда до Нікіти, якого по випивці називають прямо нецензурними словами. Сталіна люблять порівнювати з Іваном Лютим. Якщо б, — говорила „наукова робітниця по історії КПСС" — Лютий не перебив усіх бояр, винних і невинних, — то Московська Русь знову розпалась би на уділи і зникла, як Римська Імперія. А він усіх перебив: бояр знищив, у Новгороді всякий сепаратизм залив кров'ю, скільки народу вигубив під Казанню і у війнах з Литвою, і в такий спосіб створив велику Росію. Його мали за звіря, але народ його зрозумів і не жаліє невинно пролитої ним крови.

А Петро Великий скільки вигубив народу в своїх війнах, столицю збудував на кістках робітників, які вдягали Неву в гранітні береги. Отак і Сталін: якщо б не виморив він куркулів у таборах і на нових будовах, то не було б ні колгоспів, ні індустріялізації. Якщо б жалів бійців, так не виграв би війни і не взяв Берліну. Вигубив мільйони людей, а зате ще й сьогодні американці в Ляосі чи в Конґо не сміють зробити і кроку, не запитавши Москву. А Хрущов, розуміється, Сталінові п'яти лизав, а тепер важиться з мавзолею викидати труп, перед яким три роки трясся. Нічого Хрущов не зробив від часу смерти Сталіна, а тепер поїхав до Тіта розуму позичати ..."

Біографія Хрущова

Біографія Хрущова в оформленні одного із приятелів Ростова виглядає так:

„Замолоду йому не хотілося працювати шахтарем, то він пішов у партію. В Сталіно (що його тепер перехрестив на Донецьк) учився на робітфаку. Там незабаром пройшов у секретарі партійного осередку. Потім Каґанович забрав його до Москви і влаштував у Промисловій Академії. Хрущов там навчався з рік, все бігав до Каґановіча лизати п'яти. Побачив Каґановіч, що інженер з Нікіти не вийде, а для партроботи годиться, посадив його в Краснопресненському райкомі. Вам старі промисловці розкажуть, як приходили директори заводів у райком до Хрущова, а він їх просив: 'Не підведіть, товариші, з виконуванням пляну, бо самі знаєте, мені за вас Лазар Мойсейович голову скрутить". З цих директорів найбільше лизав Хрущову п'яти директор заводу „Електросила", Булґанін. От тому, коли Каґановіч став секретарем ЦК, Сталін по смерті Алілуєвої взяв його сестру Розу в свою спальню, тоді поставив Каґановіч на голову обкому Хрущова. Хрущов спершу загубив Каґановіча, який вивів його у люди, а потім Булґаніна, якого він сам у люди вивів за те, що Булґанін хотів Нікіту зіштовхнути. От і вся історія, якої не пишеться ...

„Проти Нікіти бурчать, зокрема, старші, заслужені партійці, яких він заміняє молодими, своїми висуванцями. У відставку сам не йде, хоч має 69 років, а інших на 60-му році у відставку жене. Тепер урядують здебільша молоді, а героями війни й будівництва помітують, — різні Шелепіни, Пономаренки, Ільїчови, Рудакови, Тітови, Полякови, Андропови. Вони із Сталіним не працювали, промисловости не будували, Берліну не брали, а прийшли на готове й дорікають старикам „культом", глумляться над могилою Сталіна ..."

Настрої молоді від 25 до 40 років

Ці люди ненавидять Сталіна і не вважають його за творця нової Росії. Згадують жахи єжовщини. Ті, що заціліли в таборах і дожили до регабілітації отримали тепер гарні мешкання в тих містах, де працювали до арешту, і дістають пенсії. Вдови по розстріляних Єжовим партійцях також дістають тепер позачергово мешкання і великі пенсії. Але всі ці люди хочуть, щоб була дана ґарантія, що єжовщина не вернеться.

„Ті, що по закінченні школи йдуть на будівництво робітниками або в колгоспи трактористами, проклинають свою долю і заздрять товаришам, які влаштувалися в столиці або у великих центрах. Гірко й їдко завважують, що діти Хрущова не йдуть на сибірське будівництво, а розважаються за кордоном. Популярне серед молоді прислів'я: „Не імєй сто рублєй, не імєй сто друзєй, а женісь как Аджубей ..."

Совєтська армія

Совєтська армія відчула свою силу в 1953-му році, коли помогла Маленкову розправитися з Берією. Маршал Жуков врятував Хрущова у

(Закінчення на сторінці 3-ій)

ГОЛОС ЧИТАЧА

Про наші літературні твори в чужих мовах

Стаття п-і А. Г. Горбач „Наші літературні твори в чужих мовах" („Свобода з 21-го січня ц. р.) порушила справді важливу і досить занедбану в нас справу. Працюючи над бібліографією англомовних праць з української літератури, я мала нагоду переконатися, як незадовільно репрезентована наша література в англомовному світі.

Є, правда, кілька першорядних літературознавчих студій — таких, як Шевченківський Симпозіюм, видання УВАН, праця про літературну політику в Совєтській Україні Ю. Луцького та неповна, проте єдина історія української літератури К. Меннінґа. Маємо також кілька видань Шевченкових поезій (у перекладах Меннінґа, Гантера, Войніч, Веіра, Віри Річ) та невеличкі памфлети про Шевченка, Франка та українську літературу.

З творів Франка окремими книжками в англійській мові появилися — „Захар Беркут" (переклад Т. Борецької), — „Мойсей" (переклад Семенини), вибір віршів у перекладах П. Кенді, вірші та оповідання у перекладах П. Кенді, вірші та оповідання у перекладах Джана Веіра, а недавно ще „Боа Констріктор" та інші оповідання (переклади Ф. Соляско) в совєтському московському виданні.

Лесю Українку репрезентує том вибраних творів у перекладах П. Кенді. Окремими виданнями в англійській мові появилися ще вибрані новелі Коцюбинського (совєтське видання з 1958-го року), Квітки - Основ'яненка „Маруся" (переклад Лівесей), новелі М. Хвильового (переклад Луцького), Осьмачки „Ротонда душогубів", Багряного „Тигролови", Турянського 'Поза межами болю"; Славутича поетична збірка „Оаза" та його ж переклади розстріляних большевиками українських поетів.

В останньому часі появилася ще антологія української поезії в перекладах Андрусишина та Кірконела. До цього списка міг би додати хтось ще кілька, може, назв, але на цьому й кінець.

Це зовсім недостатньо, щоб познайомити англомовного читача з українською літературою. А є ж у нас твори, які заслуговують на те, щоб їх вивести на світовий книжковий ринок. Друковано навіть деякі переклади, наприклад, Кулішеву „Чорну раду", Коцюбинського „Тіні забутих предків", новелі Стефаника, Лепкого та інших — але вони так і не появилися окремими виданнями.

Англомовна антологія української літератури, вичерпна історія української літератури чи критичні монографії про наших клясиків — це монументи цінніші й триваліші від бронзи. А твори сучасних наших письменників, таких, як Мосендз, Винниченко, Самчук, мають усі дані на те, щоб не лише зацікавити англомовного читача українською літературою. Бо чи ж не цікавіший, наприклад, Мосендзів „Останній пророк" від деяких популярних бестселерів на біблійні теми?

Марта Тарнавська

Філядельфія, Па.

Д-р Лука Луців

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

(У сторіччя з дня народження письменниці)

(X)

Тут треба ствердити, що Кобилянська не відкидає ідеї землі, як їй суґерує О. Грицай, вона тільки міркує словами Анни, що „земля не кожного щастям наділяє", і тому не треба її синові „до неї приростати". Ми бачили, що в недокінченім другім томі проблема землі була і надалі актуальною, бо старий Івоніка не цурався її.

Івоніка, як це видно з коротких, непов'язаних між собою записок авторки до другого тому, міркує на тему сина Анни і Петра:

„Ти нащо пішов від землі, котра дала тобі вже інші очі, як тим, що живуть по містах і на смітті? Що доброго могло з тебе вийти, коли ти від неї відірвався? Ти гадав, що будеш висіти в воздухах, як покинув грудку? Га? Ба! — старий усміхнувся гірко. О, ні, вона не брехунка, бо все там, по містах, то сміття і слина ... й ти став такий. Ти хотів свою душу і себе змінити, ідучи в школу? По якім взірці? По тому, якого соромиться земля?

Тому, синку, лиши школу, вона тебе лиш обмастить, відбере тобі очі, теперішні гострі очі для землі, і ти будеш ніби в воздусі висіти. Не будеш ти розуміти ні той світ панський, ні наш з землею".

З нотаток автора виходить, що Сава кінець-кінцем дістав землю від батька, але його „не може вже ніщо задовольнити, ... вбивство забрало в нього спокій". Дальша нотатка про Саву дозволяє нам ствердити, що в другій частині авторка хоче змалювати те, як гріх убивства руйнує Саву, „забирає в нього спокій", і він, діставши ґрунт, приходить до мами і каже: „Возьміть собі назад ґрунт, бо мені його не треба, я іду в світ смерти шукати".

Немає можливости вірно оцінити „Землю" О. Кобилянської, її основний задум, бо це не є закінчений твір. Проте, видрукована тепер частина другого тому і нашкіцовані авторкою нотатки (текст другої частини охоплює 36 сторінок, а нотатки й пляни — 20 сторінок — свідчать про те, що „Земля" мала бути найважливішим і найбільшим твором буковинської письменниці.

Найкращу оцінку „Землі", не знавши ще уривків другої частини, дав академік Ст. Смаль-Стоцький в статті у згадуваному вже „Альманаху" з 1928-го року, пишучи:

„Глибока віра (героїв) в долю, що отак червоною ниткою пронизує цілу повість, вповні відповідає світоглядові чоловіка, зв'язаного, зрослого тісно з землею, з природою, так що земля являється неначе творцем і того світогляду.

„І розв'язку дає, так би сказати, сама земля. Побралися найкращі робітники на цій землі, Петро й Анна. „В них коло хати рівновага й лад, той лад, що його витворює невтомима праця й твердий, ясний ум. Добре жити".

Остап Грицай бачив у „Землі" „фаталізм життя", зазначений „дуже частим розмальовуванням снів, видінь і віщих, ясновидючих настроїв". І це йому не подобалося, хоч академік Ст. Смаль-Стоцький бачив оптимізм у закінченні повісти.

„Тим, що Кобилянська, — пише він, — зводить якраз Петра і Анну, які духово і морально стояли вище від своїх сільських ровесників, і на їх сина покладає такі надії, дає вона вираз своїй ідеї аристократизму духа, представниками якого крім них є тут ще і Докія, а також і Івоніка".

Очевидно, що О. Бабишкін має готову розв'язку конфлікту в „Землі". Він пише: „Злочин Сави, його моральне виродження пояснюються впливом хижацьких законів капіталістичного суспільства. Сава вихований на приписах людиноненависницької капіталістичної моралі, Сава над усе поставив власний добробут, поважився заради володіння землею вбити рідного брата".

Бабишкін не бачить того, що Сава „*не був вихований*", бо він протиставився навчанню батька і тому саме батько не хотів йому дати землі. „Капіталістичну мораль" мав Михайло й Анна, а не Сава. Совєтські критики можуть казати, що в них неможливі такі трагедії, як в „Землі" О. Кобилянської, бо в СССР ніхто не має своєї землі, всі є державними наймитами. Та О. Бабишкін признає, що „Кобилянська не знала, якими шляхами трудящі маси прийдуть до кращого життя, до тих днів, коли вони стануть господарями власної долі, коли земля щедро родитиме для всіх, хто чесно працюватиме на ній". Бабишкін *відважується написати повну неправду*: „Вона (це значить О. Кобилянська) виразно бачила і доводила своїми творами життєву необхідність визволення людських почуттів і самої людини шляхом усунення приватної власности на знаряддя виробництва як основної причини суспільного зла. Вона вірила в це, і що це станеться, і це надало їй твердої віри в краще майбутнє її героїв".

Герої Кобилянської в її творах ніде не виявляють цього так, як пише вищезгаданий автор. Та й сам Бабишкін признає в іншому місці своєї статті, що „Кобилянська не завжди правильно *підносилася до розуміння клясових суперечностей* і шляхів до встановлення справедливої влади трудящих." А ми додамо, що не зробила вона цього і в повісті „Земля".

Найкраща повість О. Кобилянської

Можна б сперечатися над тим, яка повість Кобилянської найкраща. Дехто з критиків уважав, що її „Земля" вибивається на перше місце між творами славної буковинської письменниці. І сама авторка „Землі", високо оцінюючи цю свою повість, старалася, як ми бачили, її продовжувати. Вона не закінчила її, але провідну думку „Землі" перенесла до іншої повісти, що вийшла під назвою „В неділю рано зілля копала".

Ми бачили вище, як старий Івоніка вказував, що головним мотором Сави є його гріх, а не бажання праці на землі:

— Не досить тобі одного гріха, сатано? — простогнав батько, ледве дишучи з неописаного болісного зворушення. — Хочеш ще і пару до нього взяти?

Гріх Сави тяжить над ним, і він гине під його тягарем. Подібно діється і над героями повісти „В неділю рано зілля копала". Над героями цього твору, немов у грецьких трагедіях, висить невблаганна доля, що всі вони мусять як не згинути, то безмежно терпіти. Циганка Мавра, знайшовши свого сина, зразу ж його втрачає, Гриця труїть та дівчина, що його любить... Невблаганну долю розшифровує стара Мавра, що, „Бог її покарав за зраду свого чоловіка Раду й народження білого сина".

— Хто винен? — питається Мавра.

— Гріх, гріх, гріх! — радило її серце. Гріх винуватий всьому, він один.

І ніхто не бачив такого ридання, такого поведення, як у бідної циганки. Кидалася лицем до землі, розривала на собі одіж, знімала руки розпачливою мольбою догори, а все промовляла. Співаючи, ридаючи, заєдно розпачала — аж доки не ув'яла".

Ми відважуємося твердити, що найкращим твором Кобилянської є її повість „В неділю рано зілля копала". Інші її повісті („Царівна", 'Через кладку", „Апостол черні") дуже розтягнені, бо авторка перенесла дію в душі своїх героїв, які не можуть „упоратися" з самими собою. „Людину" можна б уважати тільки за повістевий нарис, а „Ніоба", яка викликає сильне враження трагізмом невблаганної долі матері, що тратить своїх дітей, стоїть найближче до повісти „В неділю рано зілля копала".

НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

10 січня 1964 року відбулося перше в новому році засідання Екзекутиви УККА, в якому взяли участь члени Екзекутиви п. п.: Л. Добрянський, О. Лисогір, А. Батюк, І. Демер, п-і О. Лотоцька, М. Стахів, І. Білинський, М. Ценко, С. Ярема, Я. Падох, І. Робертс, М. Пізнак, І. Флис, Я. Гайвас, Б. Коваль, Т. Дармопрай, Дир. Канцелярії В. Мудрий, Орган. Реф. І. Базарко, Ред. видань УККА В. Душник та Член Ради Директорів Ю. Ревай.

В порядку нарад Екзекутива зупинилася головно над розглядом пляну акцій УККА в біжучому році. В цій справі подав свої пропозиції голова проф. Л. Добрянський, що їх Екзекутива схвалила як плян праці, в який входять:

1.) Підготова належного відзначення роковин 22-го Січня в Сенаті і Конґресі ЗДА, з молитвами представників українських Церков, як теж видання публікацій з передруком заяв сенаторів і конґресменів в справі 22-го Січня.

2.) Відповідна підготова для імпозантного переведення відслонення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.

3.) Надрукування 10.000 брошур англійською мовою із збірними матеріялами в справі пам'ятника Шевченкові, зокрема передрук статтей і листів опублікованих в Конґресовому Рекорді.

4.) Продовжування акції висилки листів до сенаторів і конґресменів, зокрема до конґресмена Тадея Дульського, в справі видачі в 1964 році поштового значка з портретом Шевченка.

5.) Продовжування акції підтримки резолюції Конґресмена Т. Дульського в справі встановлення Шевченківського Відділу Свободи в Конґресовій Бібліотеці у Вашинґтоні, де були б зібрані твори Шевченка, оригінальні і в перекладах.

6.) Переведення Відділами УККА і Членськими Організаціями відповідного відзначення Тижня Поневолених Націй, зокрема з огляду на виборчий рік.

7.) Переведення ударної кампанії для збірки $ 150.000 на УНФонд, м. ін., при допомозі пресової кампанії.

8.) Переведення заходів для збільшення передплатників „Квартальника" і „Бюлетеню", з метою придбання фондів на їх дальшу публікацію.

9.) Остаточне оформлення дорадчої колеґії „Квартальника" УККА, членство в якій прийняли дотепер 13 американських професорів, як теж відзначення бенкетом 20-ліття появи „Квартальника".

10.) Переведення відповідних заходів для того, щоб у конвенційних плятформах обидвох американських політичних партій була належно з'ясована справа поневолених Москвою націй. УККА, подібно, як і в минулому, вишле своїх представників на демократичну й республіканську конвенції.

11.) Організування активного включення українців у президентську виборчу кампанію в 1964 році.

12.) Переведення відповідних пропаґантивних і культурних акцій під час Світової Виставки в Ню Йорку.

13.) Ведення дальших заходів для реалізації свідчень в Конґресі ЗДА в справі вбивства Бандери і Ребета.

14.) Реактивізація діяльности Американської Конференції для Визволення не-російських народів у СССР.

15.) Продовження заходів для ратифікації урядом ЗДА Конвенції Народовбивства, з метою запобігти народовбивчій політиці Москви і виявити її злочини в Україні й інших країнах поневолених народів.

16.) Приспішення заходів у справі скликання Світового Коґресу Вільних Українців.

Крім розгляду проєкту пляну праці на 1964-ий рік, Екзекутива обміркувала й полагодила низку біжучих справ, зокрема: справу дальшої підготови для скликання Світового Конґресу Вільних Українців; справу збіркової кампанії УНФонду; справу скликання чергових нарад Політичної Ради УККА та програми нарад; справу відвідин представників УККА у Владик наших Церков й ін. Рішено також підготовити політичний меморіял і переслати його президентові Л. Джансонові.

Перед засіданням Екзекутиви відбулося засідання представників української преси, з участю редакторів „Свободи", „Америки", „Народної Волі" та „Українського Народного Слова", на якій обміркоаяо пресову кампанію для скріплення збірок на УНФонд. В цій справі Екзекутива прийняла до відома, на попередньому засіданні, пропозицію касира, щоб на час збіркової кампанії УНФонду заанґажувати ред. М. Дольницького, який мав би приготовляти гасла і матеріяли в справі УНФонду, що їх опісля Канцелярія УККА розсилала б до всієї української преси.

Закінчуючи програму нарад, голова висловив переконання, що у висліді збільшення членства в керівних органах УККА, зокрема в Екзекутиві, повинен теж у цьому році пропорційно збільшитися УНФонд.

НАСТРОЇ В СССР

(Продовження зі стор. 2-гої)

червні 1957-го року, коли, згідно з постановою більшости членів Президії ЦК (Молотов, Маленков, Каґанович, Ворошилов, Булґанін, Первухін, Сабуров), вирішено замінити Хрущова на посту першого секретаря ЦК молодим кандидатом Президії і секретарем ЦК Шепельовим, проти чого голосували тільки Мікоян, Суслов і сам Хрущов.

Тоді кандидат у Президію ЦК, маршал Жуков, протягом 24 годин доставив військовими літаками з усіх кінців країни в Москву решту членів ЦК, ставлеників Хрущова, які вже самим своїм приїздом змусили перебігти на сторону Нікити боягузів — Ворошилова, Булґаніна, Первухіна та Сабурова, хоч потім усі вони поплатились за зраду Хрущова.

Але, як відомо, в жовтні того ж року усунено з командного посту маршала Жукова, який саме тоді об'їжджав Юґославію, бо в ньому не тільки Хрущов, але і ввесь ЦК бачив совєтського „бонапартенка..."

Минуло декілька років, і — постала небезпека нової змови... Деякі москвичі потверджують, що змова таки була, і що Пеньковський, який — в силу своїх обов'язків перебував за кордоном, відігравав ролю зв'язкового, як у 1937 році військовий аташе в Лондоні, Путна, в змові маршала Тухачевського. В кожному разі, арештовано в справі Пеньковського коло 80 старшин Московської Військової Округи і невідоме число в інших округах.

Головним змовником нібито був офіційно виключений із кандидатів ЦК і деґрадований в солдати, герой СССР, головний маршал артилерії, 68-річний Сергій Варенцов..."

Становище Хрущова і його манери

Знаючи про невдоволення старих сталінських кадрів, про обурення серед робітників, студентів і молоді, вигнаної на далекі будівництва, про ще більш тривожне невдоволення армії, що набирає вже організованих форм, Нікіта показав себе достойним учнем Сталіна в мистецтві розправи із своїми ворогами. По-сталінськи усуває він своїх противників, які не здібні на авантюри, і заміняє їх своїми ставленцями, які зобов'язані йому своєю кар'єрою. Молодь висилає на далекі будівництва, де здавити повстання легше, як бунт столичного гарнізону. З військовими він справився краще від Сталіна. Сталін повідомленнями про розстріл наганяв страх на населення, а Хрущов обкидає одних грязззю перед присудом, як Пеньковського, а інших відсуває непомітно, бо боїться, що сам загине, коли його злодіяння стануть відомими. Сталін — це був кровожадний тигр, а Хрущов — боязливий шакал.

Цікаво, що його поїздка до Югославії, викликала загальний осуд: вважали образою для національного самолюбства, яке тепер в Росії дуже розвинене, що голова уряду та партії їде до Тіта захоплюватися „досягненнями" Югославії, признаючи явно перевагу хорватського комуніста над собою...

... . Найбільшим успіхом Хрущова став московський атомовий договір. При всьому невдоволенні сучасними умовинами життя, люди бояться війни, бояться зміни режиму із усіми потрясеннями, що супроводять кожний переворот... Але серед молоді росте число людей, які не відчувають страху перед майбутнім. Серед них можна почути гостру критику режиму, і це, очевидно, приведе до активної реакції режиму".

Наведені тут уступи із статті А. Ростова, не розкривають на ділі нічого нового, але останній уступ дуже характеристичне. Аж захлистуючись із радости малює цей совєтолог на закінчення своєї невеселої й досить вірної історії таку ідилічну картину співжиття народів СССР:

„Серед цих осіб, з якими я зустрічався, були люди всіх національностей СССР. Це дозволило сконстатувати повну відсутність там національної різниці і будь-яких сепаратистичних тенденцій... Ці особи могли критикувати чи схвалювати поодинокі заходи режиму, могли ставити Сталіна вище від Хрущова чи Хрущова вище Сталіна, але ніхто не жалівся на національний гніт і не висловлював ненависти до інших національностей. Вражає кількість мішаних подруж серед молоді. Мішані подружжя говорять лише по-російськи і діти виховуються в російському дусі. В союзних республіках всі вивчають з дитинства російську мову — мову армії, летунства, залізничників, кочуючих з будівництва на будівництво інженерів, майстрів, робітників. У високій школі і по всіх установах в кожній республіці дорогу мають тільки ті, хто знає прекрасно руську мову. Важкі життьові обставини змушують молодь влаштовувати свою долю в будь-якій частині СССР... Тому зовсім ілюзоричним видаються розрахунки тих еміґрантських і чужинецьких політиків, які уявляють собі, що Естонія чи Таджикістан змагають до відділення від Росії. Всі ті народи споєні спільними культурними й господарськими інтересами, спільними стражданнями в минулому і спільними надіями на ще не ясне, але, без сумніву, ясніше майбутнє..."

Гр. С.

Вишивані Вечерниці в Ню Йорку

Вишивані Вечерниці вже мають за собою історію. Десять років тому серед передових жіночих громадських осередків повстала ідея улаштувати спільні забави-балі, ширшого маштабу, ніж бували раніше, що їх уряджували окремі відділи Союзу Українок. Ініціятори ставили перед собою завдання, щоб громадяни більш зазнайомилися з собою.

Ідея витримала пробу життя: забави ввійшли в традицію. Але тоді повстало нове завдання: вести пропаґанду, або просто ознайомити молодшу частину громадянства з нашою національною традицією в ділянці народного строю. Треба з жалем ствердити, що народня ноша на батьківщині нашій, стається щораз більше „етнографічним аргументом"... що раз більше бачите її на сценах, на різнородних фестивалях, національних і інтернаціональних співочо-танкових ансамблях. Щораз менше бачиться її в житті щоденному. Сучасні пани нашого народу, мудрі люди й мудра партія, зацікавлені якраз у тім, щоб усі прояви нашої традиції якнайскорше запакувати до етнографічних музеїв, (а робити музеї вони майстри!) й виймати тоді, коли їм потрібно.

Але нам вільно нашу традицію плекати, показувати вільному світові, розкривати красу нашої ноші, її оригінальність й дистинґованість, її багатство й різноманітність, шляхетність ліній і форми від давніх часів. Шляхетність ліній й багатство барв — натиску на еґзотичний примітивізм, що його так люблять й за чим часто полюють в Америці. Одним з доказів давньої мистецької культури, початки якої сягають у далечінь віків, є наша народня ноша. Цього не вільно нам забувати тут на чужині.

Вишивані вечерниці на міру своїх сил хочуть виконати це завдання. Вже від кількох років Союз Українок уряджує Вишивані Вечерниці в Ню Йорку і громадянство численною участю підтримує цю прекрасну ініціятиву. В останні роки на тих вечерницях вибирали Королеву України, яка пізніше була урочисто коронована на Міжнародній Жіночій Виставці. Були вони своєрідною маніфестацією нашої культури, маніфестацією тим більш приємливою для нашого громадянства, що не носила офіційного, або академічного характеру. На кожних вечерницях було видно чимало зразків не стільки народної ноші, як зукраїнізованої сучасної: головно у формі вишиваних суконь, блюзок й т. п. З кожним роком кількість української ноші на вечерницях збільшувалася, й ставала вона різноманітна. Не бракувало й дуже оригінальних креацій з українськими мотивами, а також і мужчин у вишиваних сорочках чи краватках. Все ж таки того всього було замало, як на багатство мотивів нашого мистецтва, і тому організаторки Вишиваних Вечерниць звертаються з гарячим закликом до нашого жіноцтва молодого, і ще молодшого, взяти найактивнішу участь в цій маніфестації краси наших традицій, вже 1-го лютого цього року.

Тепер ми маємо багато пань, які працюють в ділянці моди, чи не могли б вони присвятити трохи свого часу на модернізацію української ноші бодай на вечерницях, або на впровадження українських мотивів до сучасної модерної моди. То була б цікава спроба, а таких прикладів, коли якісь сутонаціональні мотиви входили до міжнародної моди, є багато довкруги нас. Було б дуже добре, коли б приготування української, або зукраїнізованої ноші на вишивані вечерниці стало амбітним завданням наших пань. Хто знає, може б нам удалося не лиш створити свій власний стиль сучасного одягу, але й впровадити його на широкий світ? Над цим варто подумати й попрацювати. Розпічнімо ту працю від вишиваних вечерниць, а дійдемо до великих вечерів — показів для чужинців у широкій формі.

М. Б.

Лемківська Організація в Рочестері вшанувала свого земляка-науковця

В Рочестері, Н. Й., в приміщенні Українського Дому при вул. 1492 Кліффорд евню, старанням Організації Оборони Лемківщини, відбулося прийняття в честь молодого науковця — українця д-ра Олександра Біланюка. Грімким „многая літа" привітали присутні появу свого земляка, а пан Іван Лучканич як тостмайстер у своєму привіті щирими і теплими словами з'ясував видатні заслуги д-ра О. Біланюка, які цей молодий науковець зумів вже внести у скарбницю загальнолюдського знання з ділянки атомової фізики, чим приніс велику честь своєму українському народові, а братам — лемкам зокрема. Рочестерський Університет, у якому д-р О. Біланюк викладає атомову фізику, висилає часто цього спосібного науковця на міжнародні з'їзди атомових фізиків. При перевантаженні працею, д-р Біланюк знаходить час на те, щоб брати участь також і в українських установах та організаціях. Він перший був промотором оснування відділу ФондуКатедри Українознавства, та як перший її член здеклярував на ту ціль 1000 долярів. Бере активну участь в Орг. Оборони Лемківщини, поправно володіє українською мовою, як також вміє розмовляти лемківським говором, що й продемонстрував дуже вдатно під час бенкету. Серед милої атмосфери бенкету, на який були запрошені деякі місцеві українські громадяни з поза ООЛ, провели зібрані зі своїм земляком ціле пополудне аж до пізнього вечора. Гарне діло зробила місцева ООЛ, оцінивши заслуги нашого молодого науковця, якого в майбутньому чекають вільні українські університети Львова, Києва, Харкова чи Одеси. Щасти, Боже, нашому землякові в дальшому його житті!

Б. Г.

Замість квітів на свіжу могилу
нашого Шваґра і Товариша
бл. п. ІВАНА БУДЗІЦЬКОГО
$20.00 на залишенців в Европі
зложили
Інж. Осип і Наталія КЛЬОВАНИ

Замість квітів на свіжу могилу
Незабутньої
д-р мед. ГАННИ ЖУРКО
складаємо 25 долярів
на церкву св. Симона у Парижі.
Ярослава і д-р Роман НЕСТОРОВИЧІ.
Діксон, Ілл.

Замість квітів на свіжу могилу
Дорогої
св. п. НАТАЛІ ЛЕВИЦЬКОЇ-НИЧКА
на фонд українських інвалідів
складають 10 долярів
Марія і Василь ПАЛІДВОРИ

З'НАШИХ БУДНІВ

„ДУМКА" СПІВАЄ І ТАНЦЮЄ

Хор „Думка" зберігає свій стиль і характер не лише в концертових виступах, але і в таких, скажемо, Новорічних Балях чи Маланчиних Вечорах. Так, для прикладу, на Думчиних балях не презентують дебютанток і не вибирають королеви краси, а вищезгадана королева з'являється на балю вже готова — вибрана й укоронована.

Так з'явилась цього року на Балю „Думки" в Гілтон Готелю й опромінила його своїм блиском королева краси Нюйоркського стейту і нашого міста Марша (Маруся) Митренко, красуня українського роду, хоч і з третього вже покоління. Треба сказати, що думкарі вшанували її на тому балю справді як королеву, з гонорами й почестями. Сам пан голова „Думки", інж. А. Пашковський, провадив її під ручку й презентував Танцюючій Україні! За ними маршувала асиста в складі 10-ти думкарів, а всі хлопці, як орли, в смокінґах, з трикольоровими стрічками через груди. Або, як сказав поет Микола Галій: „А за мною, молодою, ціла „Думка" чередою!"

Потім Її Королівська Високість зволила сказати кілька теплих слів до народу, виправдувалась, що не знає гаразд української мови, що їй, кінець-кінцем можна простити в третьому поколінні, коли дехто з золотої скитальської молоді вже і в першому забуває мову батьків. Проте, лемківську кров дівчина в жилах носить, до церкви св. Юра ходить, танцювати дуже любить, отже істинно українська душа!

Не доступив я тієї ласки щоб затанцювати з королевою хоч би півтанґа, а то, признаюся з покорою, не мав, просто, відваги до неї наблизитись, та й не люблю я, коли дівчина споглядає згори на моїх 5 стіп і 6 цалів. Їй, королеві, були під пару такі рослі леґіні, як дириґент Івась Задорожний чи соліст Андрій Добрянський, а вже ця менша шихта кавалерів, як ми обидва з другом Корнагою, мусіли відійти в тінь...

Мене, от, мучить совість, що якось так забалагурився і не попросив до танцю землячку з рідного табору „Орлик", Оксану Войновську, що так файно списалася в балетній групі Вадима Сулими, в новорічній програмі... А подумати, що, здається, тільки вчора я сидів з її мамою, „Маткою" - Нижанківською, в тій самій шкільній лавці, на Корняктів вулиці у Львові!..

„Гей, літа-літа, що це ви творите!"

Вертаючись, як то кажуть, до програми, дехто з публіки має жаль до „Думки", що не дала під час балю довшого концерту колядок і щедрівок. Такі застереження висуває, звичайно, старша ґенерація, що на забаві любить собі посидіти і по одному-двох танцях дрібку відпочити. Натомість молодь, вроді інж. Мирона Лепкалюка, дуже з того вдоволена, коли концертова програма не перешкоджає їй в забаві...

Всіх любителів хорового співу та симпатиків „Думки" хочемо потішити, що вони матимуть добру нагоду почути наш репрезентативний хор уже в цю неділю, 26-го січня, з нагоди Свята Незалежности 22-го січня, що відбудеться у Вашинґтон Ірвінґ Гайскул. Головним виконавцем програми свята буде якраз хор „Думка", а прикрасою концерту, розуміється, інша наша королева, солістка Ню Йорк Сити Опера, Марта Кобрин-Кокольська. В мистецькій частині програми виступить теж з рецитацією наша добра сусідка з Нюарку Валя Калин.

Ікер

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Знайомими і Приятелями,
що 23-го січня 1964 року відійшла від нас у Вічність
заосмотрена Найсвятішими Тайнами,
Наша Найдорожча
МАМА, ДРУЖИНА І СЕСТРА
бл. п.
АННА ЛЕЩУК
проживши 57 літ. Покійна родилася в с. Вербові, пов. Бережани, Галичина.

Панахида відбудеться в суботу, 25-го січня 1964 року о год. 8:15 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

Похорон — в понеділок, 27-го січня 1964 року о год. 8:30 рано з похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, відтак на цвинтар.

Горем прибиті:
ГРИГОРІЙ — син з Дружиною і Дітьми
МИХАЙЛО — муж (в Рідному Краю)
КАТЕРИНА — сестра з Дітьми (в Рідному Краю)

У глибокому смутку повідомляємо
Рідню, Приятелів і Знайомих,
що 8-го січня 1964 року упокоївся в Бозі
в Сидней, Австралія,
на 73-му році життя
бл. п.
ВОЛОДИМИР КУЗИК
кол. суддя в Дрогобичі, а опісля адвокат
у Підбужжі, Західня Україна.
Похорон відбувся 11-го січня 1964 р. в Сидней.
ВОЛОДИМИР — син
ІРЕНА — синова
МАРКО — внук

НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

10 січня 1964 року відбулося перше в новому році засідання Екзекутиви УККА, в якому взяли участь члени Екзекутиви п. п.: Л. Добрянський, О. Лисогір. А. Батюк, І. Демер, п-і О. Лотоцька, М. Стахів, І. Білинський, М. Ценко, С. Ярема, Я. Падох, І. Робертс, М. Пізнак, І. Флис, Я. Гайвас, Б. Коваль, Т. Дармограй, Дир. Канцелярії В. Мудрий, Орган. Реф. І. Базарко. Ред. видань УККА В. Душник та Член Ради Директорів Ю. Ревай.

В порядку нарад Екзекутива зупинилася головно над розглядом пляну акцій УККА в біжучому році. В цій справі подав свої пропозиції голова проф. Л. Добрянський, що їх Екзекутива схвалила як плян праці, в який входять:

1.) Підготова належного відзначення роковин 22-го Січня в Сенаті і Конґресі ЗДА, з молитвами представників українських Церков, як теж видання публікацій з передруком заяв сенаторів і конґресменів в справі 22-го Січня.

2.) Відповідна підготова для імпозантного переведення відслонення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.

3.) Надрукування 10.000 брошур англійською мовою із збірними матеріялами в справі пам'ятника Шевченкові, зокрема передрук статтей і листів опублікованих в Конґресовому Рекорді.

4.) Продовжування акції висилки листів до сенаторів і конґресменів, зокрема до конґресмена Тадея Дульського, в справі видачі в 1964 році поштового значка з портретом Шевченка.

5.) Продовжування акції підтримки резолюції Конґресмена Т. Дульського в справі встановлення Шевченківського Відділу Свободи в Конґресовій Бібліотеці у Вашинґтоні, де були б зібрані твори Шевченка, оригінальні і в перекладах.

6.) Переведення Відділами УККА і Членськими Організаціями відповідного відзначення Тижня Поневолених Націй, зокрема з огляду на виборчий рік.

7.) Переведення ударної кампанії для збірки $150.000 на УНФонд, м. інш., при допомозі пресової кампанії.

8.) Переведення заходів для збільшення передплатників „Квартальника" і „Бюлетеню", з метою придбання фондів на їх дальшу публікацію.

9.) Остаточне оформлення дорадчої колеґії „Квартальника" УККА, членство в якій прийняли дотепер 13 американських професорів, як теж відзначення бенкетом 20-ліття появи „Квартальника".

10.) Переведення відповідних заходів для того, щоб у конвенційних плятформах обидвох американських політичних партій була належно з'ясована справа поневолених Москвою націй. УККА, подібно, як і в минулому, вишле своїх представників на демократичну й республіканську конвенції.

11.) Організування активного включення українців у президентську виборчу кампанію в 1964 році.

12.) Переведення відповідних пропаґантивних і культурних акцій під час Світової Виставки в Ню Йорку.

13.) Ведення дальших заходів для реалізації свідчень в Конґресі ЗДА в справі вбивства Бандери і Ребета.

14.) Реактивізація діяльности Американської Конференції для Визволення не-російських народів у СССР.

15.) Продовження заходів для ратифікації урядом ЗДА Конвенції Народовбивства, з метою запобігти народовбивчій політиці Москви і виявити її злочини в Україні й інших країнах поневолених народів.

16.) Приспішення заходів у справі скликання Світового Коґресу Вільних Українців.

Крім розгляду проєкту пляну праці на 1964-ий рік, Екзекутива обміркувала й полагодила низку біжучих справ, зокрема: справу дальшої підготови для скликання Світового Конґресу Вільних Українців; справу збіркової кампанії УНФонду; справу скликання чергових нарад Політичної Ради УККА та програми нарад; справу відвідин представників УККА у Владик наших Церков й ін. Рішено також підготовити політичний меморіял і переслати його президентові Л. Джансонові.

Перед засіданням Екзекутиви відбулося засідання представників української преси, з участю редакторів „Свободи", „Америки", „Народної Волі" та „Українського Народного Слова", на якій обміркованю пресову кампанію для скріплення збірок на УНФонд. В цій справі Екзекутива прийняла до відома, на попередньому засіданні, пропозицію касира, щоб на час збіркової кампанії УНФонду заанґажувати ред. М. Дольницького, який мав би приготовляти гасла і матеріяли в справі УНФонду, що їх опісля Канцелярія УККА розсилала б до всієї української преси.

Закінчуючи програму нарад, голова висловив переконання, що у висліді збільшення членства в керівних органах УККА, зокрема в Екзекутиві, повинен теж у цьому році пропорційно збільшитися УНФонд.

НАСТРОЇ В СССР

(Продовження зі стор. 2-гої)

червні 1957-го року, коли, згідно з постановою більшости членів Президії ЦК (Молотов, Маленков, Каґанович, Ворошилов, Булґанін, Первухін, Сабуров), вирішено замінити Хрущова на посту першого секретаря ЦК молодим кандидатом Президії і секретарем ЦК Шепельовим, проти чого голосували тільки Мікоян, Суслов і сам Хрущов.

Тоді кандидат у Президію ЦК, маршал Жуков, протягом 24 годин доставив військовими літаками з усіх кінців країни в Москву решту членів ЦК, ставлеників Хрущова, які вже самим своїм приїздом змусили перебігти на сторону Нікити боягузів — Ворошилова, Булґаніна, Первухіна та Сабурова, хоч потім усі вони поплатились за зраду Хрущова.

Але, як відомо, в жовтні того ж року усунено з командного посту маршала Жукова, який саме тоді об'їжджав Юґославію, бо в ньому не тільки Хрущов, але і ввесь ЦК бачив совєтського „бонапартенка..."

Минуло декілька років, і — постала небезпека нової змови... Деякі москвичі потверджують, що змова таки була, і що Пенковський, який — в силу своїх обов'язків перебував за кордоном, відігравав ролю зв'язкового, як у 1937 році військовий аташе в Лондоні, Путна, в змові маршала Тухачевського. В кожному разі, арештовано в справі Пенковського коло 80 старшин Московської Військової Округи і невідоме число в інших округах.

Головним змовником нібито був офіційно виключений із кандидатів ЦК і деградований в солдати, герой СССР, головний маршал артилерії, 68-річний Сергій Варенцов..."

Становище Хрущова і його манери

Знаючи про невдоволення старих сталінських кадрів, про обурення серед робітників, студентів і молоді, вигнаної на далекі будівництва, про ще більш тривожне невдоволення армії, що набирає вже організованих форм, Нікіта показав себе достойним учнем Сталіна в мистецтві розправи із своїми ворогами. По-сталінськи усуває він своїх противників, які не здібні на авантюри, і заміняє їх своїми ставленцями, які зобов'язані йому своєю кар'єрою. Молодь висилає на далекі будівництва, де здавити повстання легше, як бунт столичного гарнізону. З військовими він справився краще від Сталіна. Сталін повідомленнями про розстріл наганяв страх на населення, а Хрущов обкидає одних гряззю перед присудом, як Пенковського, а інших відсуває непомітно, бо боїться, що сам загине, коли його злодіяння стануть відомими. Сталін — це був кровожадний тигр, а Хрущов — боязливий шакал.

Цікаво, що його поїздка до Юґославії, викликала загальний осуд: вважали образою для національного самолюбства, яке тепер в Росії дуже розвинене, що голова уряду та партії їде до Тіта захоплюватися „досягненнями" Юґославії, признаючи явно перевагу хорватського комуніста над собою...

... Найбільшим успіхом Хрущова став московський атомовий договір. При всьому невдоволенні сучасними умовинами життя, люди бояться війни, бояться зміни режиму із усіми потрясеннями, що супроводять кожний переворот... Але серед молоді росте число людей, які не відчувають страху перед майбутнім. Серед них можна почути гостру критику режиму, і це, очевидно, приведе до активної реакції режиму".

Наведені тут уступи із статті А. Ростова, не розкривають на ділі нічого нового, але останній уступ дуже характеристичне. Аж захлистуючись із радости малює цей совєтолог на закінчення своєї невеселої й досить вірної історії таку ідилічну картину співжиття народів СССР:

„Серед цих осіб, з якими я зустрічався, були люди всіх національностей СССР. Це дозволило сконстатувати повну відсутність там національної різниці і будь-яких сепаратистичних тенденцій... Ці особи могли критикувати чи схвалювати поодинокі заходи режиму, могли ставити Сталіна вище від Хрущова чи Хрущова вище Сталіна, але ніхто не жалівся на національний гніт і не висловлював ненависти до інших національностей. Вражає кількість мішаних подруж серед молоді. Мішані подружжя говорять лише по-російськи і діти виховуються в російському дусі. В союзних республіках всі вивчають з дитинства російську мову — мову армії, летунства, залізничників, кочуючих з будівництва на будівництво інженерів, майстрів, робітників. У високій школі і по всіх установах в кожній республіці дорогу мають тільки ті, хто знає прекрасно руську мову. Важкі життьові обставини змушують молодь влаштовувати свою долю в будь-якій частині СССР... Тому зовсім ілюзоричним видаються розрахунки тих еміґрантських і чужинецьких політиків, які уявляють собі, що Естонія чи Таджикістан змагають до відділення від Росії. Всі ті народи споєні спільними культурними й господарськими інтересами, спільними стражданнями в минулому і спільними надіями на ще не ясне, але, без сумніву, ясніше майбутнє..."

Гр. С.

Вишивані Вечерниці в Ню Йорку

Вишивані Вечерниці вже мають за собою історію. Десять років тому серед передових жіночих громадських осередків повстала ідея улаштувати спільні забави-балі, ширшого маштабу, ніж бували раніше, що їх уряджували окремі відділи Союзу Українок. Ініціятори ставили перед собою завдання, щоб громадяни більш зазнайомилися з собою.

Ідея витримала пробу життя: забави ввійшли в традицію. Але тоді повстало нове завдання: вести пропаґанду, або просто ознайомити молодшу частину громадянства з нашою національною традицією в ділянці народного строю. Треба з жалем ствердити, що народняноша на батьківщині нашій, стається щораз більше „етнографічним аргументом".. що раз більше бачите її на сценах, на різнородних фестивалях, національних і інтернаціональних співочо-танкових ансамблях. Щораз менше бачиться її в житті щоденному. Сучасні пани нашого народу, мудрі люди й мудра партія, зацікавлені якраз у тім, щоб усі прояви нашої традиції якнайскорше запакувати до етнографічних музеїв. (а робити музеї вони майстри!) й виймати тоді, коли їм потрібно.

Але нам вільно нашу традицію плекати, показувати вільному світові, розкривати красу нашої ноші, її оригінальність й дистинґованість, її багатство й різноманітність, шляхетність ліній і форми від давніх часів. Шляхетність ліній й багатство барв — натиску на еґзотичний примітивізм, що його так люблять й за чим часто полюють в Америці. Одним з доказів давньої мистецької культури, початки якої сягають у далечінь віків, є наша народня ноша. Цього не вільно нам забувати тут на чужині.

Вишивані вечерниці на міру своїх сил хочуть виконати це завдання. Вже від кількох років Союз Українок уряджує Вишивані Вечерниці в Ню Йорку і громадянство численною участю підтримує цю прекрасну ініціятиву. В останні роки на тих вечерницях вибирали Королеву України, яка пізніше була урочисто коронована на Міжнародній Жіночій Виставці. Були вони своєрідною маніфестацією нашої культури, маніфестацією тим більш присмливою для нашого громадянства, що не носила офіційного, або академічного характеру. На кожних вечерницях було видно чимало зразків не стільки народної ноші, як зукраїнізованої сучасної: головно у формі вишиваних суконь, блюзок й т. п. З кожним роком кількість української ноші на вечерницях збільшувалася, й ставала вона різноманітна. Не бракувало й дуже оригінальних креацій з українськими мотивами, а також і мужчин у вишиваних сорочках чи краватках. Все ж таки того всього було замало, як на багатство мотивів нашого мистецтва, і тому організаторки Вишиваних Вечерниць звертаються з гарячим закликом до нашого жіноцтва молодого, і ще молодшого, взяти найактивнішу участь в цій маніфестації краси наших традицій, вже 1-го лютого цього року.

Тепер ми маємо багато пань, які працюють в ділянці моди, чи не могли б вони присвятити трохи свого часу на модернізацію української ноші бодай на вечерницях, або на впровадження українських мотивів до сучасної модерної моди. То була б цікава спроба, а таких прикладів, коли якісь сутонаціональні мотиви входили до міжнародної моди, є багато довкруги нас. Було б дуже добре, коли б приготування української, або зукраїнізованої ноші на вишивані вечерниці стало амбітним завданням наших пань. Хто знає, може б нам удалося не лиш створити свій власний стиль сучасного одягу, але й впровадити його на широкий світ? Над цим варто подумати й попрацювати. Розпічнімо ту працю від вишиваних вечерниць, а дійдемо до великих вечерів — показів для чужинців у широкій формі.

М. Б.

Лемківська Організація в Рочестері вшанувала свого земляка-науковця

В Рочестері, Н. Й., в приміщенні Українського Дому при вул. 1492 Кліффорд евню, старанням Організації Оборони Лемківщини, відбулося прийняття в честь молодого науковця — українця д-ра Олександра Біланюка. Грімким „многая літа" привітали присутні появу свого земляка, а пан Іван Лучканич як тостмайстер у своєму привіті щирими і теплими словами з'ясував видатні заслуги д-ра О. Біланюка, які цей молодий науковець зумів вже внести у скарбницю загальнолюдського знання з ділянки атомової фізики, чим приніс велику честь свойому українському народові, а братам — лемкам зокрема. Рочестерський Університет, у якому д-р О. Біланюк викладає атомову фізику, висилає часто цього спосібного науковця на міжнародні з'їзди атомових фізиків. При перевантаженні працею, д-р Біланюк знаходить час на те, щоб брати участь також і в українських установах та організаціях. Він перший був промотором основання відділу ФондуКатедри Українознавства, та як перший її член здеклярував на ту ціль 1000 долярів. Бере активну участь в Орг. Оборони Лемківщини, поправно володіє українською мовою, як також вміє розмовляти лемківським говором, що й продемонстрував дуже вдатно під час бенкету. Серед милої атмосфери бенкету, на який були запрошені деякі місцеві українські громадяни з поза ООЛ, провели зібрані зі своїм земляком ціле пополудне аж до пізнього вечора. Гарне діло зробила місцева ООЛ, оцінивши заслуги нашого молодого науковця, якого в майбутньому чекають вільні українські університети Львова, Києва, Харкова чи Одеси. Щасти, Боже, нашому землякові в дальшому його житті!

Б. Г.

З'НАШИХ БУДНІВ

„ДУМКА" СПІВАЄ І ТАНЦЮЄ

Хор „Думка" зберігає свій стиль і характер не лише в концертових виступах, але і в таких, скажемо, Новорічних Балях чи Маланчиних Вечорах. Так, для прикладу, на Думчиних балях не презентують дебютанток і не вибирають королеви краси, а вищезгадана королева з'являється на балю вже готова — вибрана й укоронована.

Так з'явилась цього року на Балю „Думки" в Гілтон Готелю й опромінила його своїм блиском королева краси Нюйоркського стейту і нашого міста Марша (Маруся) Митренко, красуня українського роду, хоч і з третього вже покоління. Треба сказати, що думкарі вшанували її на тому балю справді як королеву, з гонорами й почестями. Сам пан голова „Думки", інж. А. Пашковський, провадив її під ручку й презентував Танцюючій Україні! За ними маршувала асиста в складі 10-ти думкарів, а всі хлопці, як орли, в смокінґах, з трикольоровими стрічками через груди. Або, як сказав поет Микола Галій: „А за мною, молодою, ціла „Думка" чередою!"

Потім Її Королівська Високість зволила сказати кілька теплих слів до народу, виправдувалась, що не знає гаразд української мови, що їй, кінець-кінцем можна простити в третьому поколінні, коли дехто з золотої скитальської молоді вже і в першому забуває мову батьків. Проте, лемківську кров дівчина в жилах носить, до церкви св. Юра ходить, танцювати дуже любить, отже істинно українська душа!

Не доступив я тієї ласки щоб затанцювати з королевою хоч би півтанґа, а то, признаюся з покорою, не мав, просто, відваги до неї наблизитись, та й не люблю я, коли дівчина споглядає згори на моїх 5 стіп і 6 цалів. Їй, королеві, були під пару такі рослі леґіні, як дириґент Івась Задорожний чи соліст Андрій Добрянський, а вже ця менша шихта кавалерів, як ми обидва з другом Корначою, мусіли відійти в тінь...

Мене, от, мучить совість, що якось так забалагурився і не попросив до танцю землячку з рідного табору „Орлик", Оксану Войновську, що так файно списалася в балетній групі Вадима Сулими, в новорічній програмі... А подумати, що, здається, тільки вчора я сидів з її мамою, „Маткою" - Нижанківською, в тій самій шкільній лавці, на Корняктів вулиці у Львові!..

„Гей, літа-літа, що це ви творите!"

Вертаючись, як то кажуть, до програми, дехто з публіки має жаль до „Думки", що не дала під час балю довшого концерту колядок і щедрівок. Такі застереження висуває, звичайно, старша ґенерація, що на забаві любить собі посидіти і по одному-двох танцях дрібку відпочити. Натомість молодь, вроді інж. Мирона Лепкалюка, дуже з того вдоволена, коли концертова програма не перешкоджає їй в забаві...

Всіх любителів хорового співу та симпатиків „Думки" хочемо потішити, що вони матимуть добру нагоду почути наш репрезентативний хор уже в цю неділю, 26-го січня, з нагоди Свята Незалежности 22-го січня, що відбудеться у Вашинґтон Ірвінґ Гайскул. Головним виконавцем програми свята буде якраз хор „Думка", а прикрасою концерту, розуміється, інша наша королева, солістка Ню Йорк Ситі Опера, Марта Кобрин-Кокольська. В мистецькій частині програми виступить теж з рецитацією наша добра сусідка з Нюарку Валя Калин.

Ікер

Замість квітів на свіжу могилу
нашого Шваґра і Товариша
бл. п. ІВАНА БУДЗІЦЬКОГО
$20.00 на залишенців в Европі
зложили
Інж. Осип і Наталія КЛЬОВАНИ

Замість квітів на свіжу могилу
Незабутньої
д-р мед. ГАННИ ЖУРКО
складаємо 25 долярів
на церкву св. Симона у Парижі.
Ярослава і д-р Роман НЕСТОРОВИЧІ.
Діксон, Ілл.

Замість квітів на свіжу могилу
Дорогої
св. п. НАТАЛІ ЛЕВИЦЬКОЇ-НИЧКА
на фонд українських інвалідів
складають 10 долярів
Марія і Василь ПАЛІДВОРИ

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Знайомими і Приятелями,
що 23-го січня 1964 року відійшла від нас у Вічність
заосмотрена Найсвятішими Тайнами,
Наша Найдорожча
МАМА, ДРУЖИНА І СЕСТРА
бл. п.
АННА ЛЕЩУК
проживши 57 літ. Покійна родилася в с. Вербові, пов. Бережани, Галичина.
Панахида відбудеться в суботу, 25-го січня 1964 року о год. 8:15 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.
Похорон — в понеділок, 27-го січня 1964 року о год. 8:30 рано з похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, відтак на цвинтар.
Горем прибиті:
ГРИГОРІЙ — син з Дружиною і Дітьми
МИХАЙЛО — муж (в Рідному Краю)
КАТЕРИНА — сестра з Дітьми (в Рідному Краю)

У глибокому смутку повідомляємо
Рідню, Приятелів і Знайомих,
що 8-го січня 1964 року упокоївся в Бозі
в Сидней, Австралія,
на 73-му році життя
бл. п.
ВОЛОДИМИР КУЗИК
кол. суддя в Дрогобичі, а опісля адвокат
у Підбужжі, Західня Україна.
Похорон відбувся 11-го січня 1964 р. в Сидней.
ВОЛОДИМИР — син
ІРЕНА — синова
МАРКО — внук